

Dizdeki eklem farelerinin artroskopik cerrahi ile çıkarılması

Burhan Uslu ⁽¹⁾

Anadolu Üniversitesi Ortopedi ve Travmatoloji kliniğinde 1985-1989 yılları arasında diz mafsalında eklem faresi bulunan otuz bir hastaya artroskopik girişim uygulanmıştır. Hastaların hepsi ortalama 22 ay süre ile takip edilmişlerdir. Eklem farelerinin ancak 18'i ameliyat öncesi radyolojik olarak tesbit edilebilmiştir. Üç olgumuzda birden fazla arthroskopik girişim uygulanmıştır.

Arthroscopic removal of loose bodies in the knee joint.

Thirty one operation for removal of loose bodies from the knee under arthroscopic control were made between 1985 to 1989. All patients were reviewed after a mean period of 22 months. Radiologically only eighteen loose were visible. In three of our cases, more than one arthroscopic operations made

Son yıllarda ortopedi geniş bir kullanım alanı bulan artroskopi, menisküs lezyonlarının dışında osteochondritis dissecans, eminensia kırıklarında, yüksek tibial osteotomilerde ve dejeneratif artritte sık olarak kullanılmaktadır. bunların yanı sıra diz eklemindeki ve diğer eklemlerdeki, eklem farelerinin çıkartılmasında da kullanılmaktadır. Biz bu yazımızda kliniğimizde otuzbir eklem fareli dizdeki artroskopik tekniği ve sonuçlarını tartışacağız.

Gereç ve yöntem

1985-1989 yılları arasında Anadolu Üniversitesi ortopedi polikliniğinde dizdeki şikayetleri nedeni ile görülen ve klinik ve radyolojik muayeneler sonucu eklem faresi düşünülen 19'u erkek, 12'si kadın 31 hasta artroskopik cerrahiye gitmiştir. Bu olguların 23'ünde sağ diz, 8 inde ise sol dizde eklem faresi mevcuttu. Radyolojik muayenede eklem farelerinin ancak 17'si görülebiliyordu.

En büyük eklem faresi 4x3x2.5 cm ebadında idi ve 16 yaşında genç bir basketbolcuden supra patellar bölgeden, lateral suprapatellar girişimle çıkartıldı. Birden çok eklem faresi 21 dizde saptandı. 15 dizde iki, 4 dizde 3 ve 2 dizdede dört ve daha fazla eklem faresi mevcuttu.

26 dizde eklem fareleri serbestti, 5 inde ise yumuşak doku ile sinovya yada eklem yüzüne yapıştı.

Üç olgumuzda eklem farelerinin çıkarılmasından sonra şikayetlerinin devam etmesi nedeni ile tekrar artroskopi yapıldı ve ilk operasyonda saptanamayan eklem fareleri çıkartıldı.

Bulgular

Diz ekleminde, eklem faresinin çıkartılması için standart anterolateral girişim yanında, anteromedial, lateral suprapatellar ve posteromedial girişimde kullanılır.

Ameliyat öncesi eklem faresinin yerini tayin etmek gerekir. Biz radyolojik olarak görülen olgularda C-arm kullanarak bunların yerlerinin tayinini yaptık ve daha sonra buna göre girişim yapacağımız yeri ayarladık. Eğer radyolesens değil ise önce medial suprapatellar plikanın proksimali, interkondiler çentik, popliteus tüneli, lateral menisküs arka boynuzundaki oluk, posterolateral ve posteromedial boşluklar sırası ile kontrol edildi. Eklem faresi tesbit edilince yakalayıcı forceps yada küçük kocher forceps ve dıştan parmak baskısı ile bu tutuldu ve dışarı doğru çekildi. Eğer gerekirse bu arada insizyon hafifçe genişletildi. Diz eklemi iyice yıkanıp tekrar gözden geçirildi ve yara kapatıldı. Hafif bir bandaj uygulandı.

Bulgular tablo 1, 2 de gösterilmiştir.

Olgularımızın yaşları 14-59 yaş arasında idi (ortalama 34.2).

Tartışma

Günümüzde yaygın olarak menisküs cerrahisinde kullanılan artroskopi eklem farelerinin çıkartılmasında daha kolay olarak kullanılabilmekte ve sonuçlar daha yüz güldürücü olmaktadır.

Eklem faresi çıkartılmasında en büyük avantajları ameliyat süresini azaltılması, olgunun bir an önce ayağa

kaldırılması ve hatta çoğu zaman hastahanedeki yatırılmasıdır. Diğer bir avantajı radyolojik olarak saptanamayan eklem farelerinin bulunmasıdır. Bizde radyolojik olarak saptanamayan 14 olgumuzda artrioskopi sayesinde bunları tesbit edip, çıkarttık. Bizim bulgularımız ve sonuçlarımız Dandy, Milgram ve Hille ile uyusmaktadır.

Artrioskopik işlemin bir dezavantajı eklem faresinin devamlı yer değiştirmesinden dolayı tesbitinin zorluğudur. Bizde üç olgumuzda bu yüzden tekrar artrioskopik girişimi tekrarlamak zorunda kaldık.

Sonuç olarak yeterli tecrübesi olan cerrahların elinde artrioskopik eklem faresi çıkartılmasında çok uygun bir enstrümandır.

Kaynaklandığı yer	Sayısı
Medial Femoral Kondil	10
Lateral Femoral Kondil	8
Klasik Osteochond. Diss.	8
Patella	3
Yeri Saptanamayan	2
TOPLAM	31

Tablo 1. Eklem farelerinin sayısı ve kaynaklandığı yerler.

KOMPARTMAN	Çıkartılan Eklem Faresi
Suprapatellar	22
İnterkondiler Çentik	14
Posteromedial Komp.	7
Medial Kompartman	3
Posterolat. Kompt.	2
Lateral Kompartman	3
Medial Gutter	8
Lateral Gutter	2
Bir kompt. Birden fazla	3

Tablo 2. Artrioskopik cerrahide çıkartılan eklem farelerinin yerleri.

Kaynaklar

1. Dandy DJ : Arthroscopic Surgery of the knee. Edinburg-London, Churc hill-Livingstone, 1981.
2. Dandy DJ, O'Carrol PF : The removal of loose bodies from the knee under arthroscopic control. J Bone Joint Surg. 64B: 473-74. 1982.
3. Fujisawa Y, Masuhara K, Shiomi S: The effect of high tibial osteotomy on osteoarthritis of the knee. Orthop Clin N Am. 10: 585-608, 1979.
4. Guhl JF: Arthroscopic treatment of osteochondritis Dissecans. Orthop Clin N Am. 10: 671-83, 1979.
5. Hille E: Arthroscopische beandlung der erkrankung des Patella - Femoral gelenkes. Arthroskopie, 1: 124-31, 1988.
6. Milgram JW: The classification of loose bodies in human joint. Clin Orthop. 124: 282-91. 1977.
7. Scelig W, Göcetter A : Schulterarthroskopie. Artroskopie 1: 162-70. 1988.